

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

34. De auctoritate & vsu Pallij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Metropolitans. & Glossa *ibidem* in verbo, Archiepiscopus, ait, Archiepiscopus dici Primates, vt ex ipso S. Isidoro constat.

Dicendum est Archiepiscopum, & Metropolitanum esse eundem, postquam Patriarchæ, vel Primates deserunt vocari Archiepiscopi, nomen superius retinentes. Quoniam Metropolitanus est Episcopus, qui præest ciuitati, quam alie ciuitates Episcopos habentes agnoscent, vt matrem, & caput. Et ita Metropolitanus cepit dici Archiepiscopus, cum illi, qui præerant Ciuitatibus, quib. Prouinciæ, & non tantum Ciuitates subieiebantur, vocari ceperunt Patriarchæ, siue Primates. Nunc igitur Archiepiscopus idem est, qui Metropolitanus: & tum Archiepiscopus, tum Metropolitanus dicitur Suffraganeos Episcopos habere: at Primas est, qui & Archiepiscopus, hoc est, Metropolitanus, & Episcopus præest. Sicut igitur Archiepiscopus, hoc est, Metropolitanus, iurisdictione est episcopo superior; sic Primas iurisdictionis potestate est Archiepiscopo, hoc est, Metropolitanum maior.

Quinto queritur, Vtrum Archiepiscopus ab Episcopo differat potestate iurisdictionis? Respondeo, differre: nam est maior, & amplior Archiepiscopi iurisdictione. Episcopus enim præest Ciuitati, & vicis ei subiectis; at Archiepiscopus, vt ciuitati quæ est aliarum ciuitatum Episcopos habentium mater, & caput, cui sunt subiectæ alie ciuitates. Porro episcopi Archiepiscopo subiecti dicuntur, in Iure Canonico Suffraganei. c. 1. de foro competent. in 6. & c. Suffraganeis, de elect. c. Antiqua, de Priuileg.

Sexto queritur, An Archiepiscopus ab episcopo differat ordinis potestate? Respondeo, minime. Vnde quod attinet ad Sacramenta, & reliqua, quæ sunt potestatis Ordinis, nihil amplius habet Archiepiscopus, quam episcopus.

Septimo queritur, Cur dicitur Archiepiscopus, cum in Concilio Carthaginensi, vt habetur in c. Prima Sedis dist. 99, vetitum fuerit, ne primæ Sedis episcopus appelleretur Princeps Sacerdotum, vel Summus Sacerdos? Respondeo, eos episcopos Africanos humilitatis, & modestiæ ratione habuisse; & ideo id vetuisse: sed vsus obtinuit, vt non solum vocetur primæ Sedis, vel ciuitatis episcopus, sed etiam Archiepiscopus; sicut etiam appellatur Patriarcha, qui præest ciuitati, cui subiectæ sunt multæ ciuitates & Prouinciæ, episcopos, & Archiepisc. & Primates habentes.

Octauo queritur, Quotnam sint ad creationem Archiepiscopi necessaria? Respondeo, Archiepisc. sicut & Episcopus iure communi eligi à Collegiis Canonicorum, & Superiorum auctoritate confirmari, vel à Regibus, ac Principibus, tanquam Patronis nominari, designari, & offerri, vel presentari, & deinde auctoritate Romani Pontificis institui: vel absolute, & simpliciter absque vlla electione à Collegio, vel designatione à Patrono facta per collationem, vt iura vocant, à Romano Pontifice creati. Potest autem Archiepiscopus fieri, vel qui ante fuerat episcopus consecratus, vel qui ante episcopus non erat. Si creetur Archiepiscopus is, qui ante episcopus consecratus non fuerat, necesse est, vt consecratur, quia per consecrationem potestas ordinis confertur: quamuis Archiepiscopus electus à Collegio per confirmationem Romani Pontificis auctoritate factam, in quibusdam potestatem iurisdictionis accipiat etiam ante consecrationem: & idem iuris est de Archiepiscopo à patrono nominato, electo, & designato, & à Romano Pontifice instituto, & nondum consecrato: est enim consecrandus, cum antea fuerit simplex sacerdos. Quare Archiepiscopus intra totidem menses debet confirmationem, vel institutionem, vel consecrationem à die electionis, à Collegio, vel designatione à patrono facta petere: intra quod tempus, sunt ea singula ab Episcopo postulanda.

C A P. XXXIV.

De auctoritate, & vsu Pallii.

Primo queritur, Quodnam sit Archiepiscopalis potestatis, & dignitatis infigne? Respondeo esse pallium, de

quo in iure Canonico erat titulus, de auctoritate & vsu pallii, & de quo etiam Gratianus in Decretis agit per aliquot Capita dist. 110. *Ep. in e. Galliarum 25. q. 2.* Quarat aliquis, Quod genus ornamentum appellatione pallii intelligatur? Respondeo esse vestem candidam ex lana alba contextam, habentem circulum humeros constringentem, & duas lineas ab anteriori, & posteriori parte pendentes, & quatuor Crucis signis purpureis distinctam, quorum vnum habet in pectore, alterum in humero sinistro, tertium in dextro, quartum in scapulis.

Si quaeras, Quid sit, & vnde dictum Pallium? Respondeo, ex S. Isidoro, Pallium esse, quo administratorum scapulae conteguntur, vt dum ministrant, expeditius discurrant. Plautus:

Si quid facturus es, appende in humeris Pallium.

Et pergas, quantum valet tuorum pedum pernices.

Dicitur autem Pallium à pellibus, quia prius super indumenta pellicea veteres induebantur, quasi pellicea. Sic Isidorus. Osim sicut toga erat vestis Romanorum exterior, sic pallium erat Græcorum: Et sicut togam Romani tunicae imponebant, sic Græci sua pallia tunicis. Quare apposite, sicut exteriores vestes quibus induimur, pallia vocantur; sic pallium, dicitur vestis illa breuis, quam super omnia indumenta Archiepiscopus suis humeris imponit.

Porro pallii origo antiquissima est in Archiepiscopis. Auctor vetus rituum ecclesiasticorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ lib. 1. tit. 10. c. 5. id colligit ex Maximo episcopo, & Eusebio Casariensi: Rupertus lib. 1. de Diuinis offic. c. 27, scribit, Maternum à S. Petro missum, Treuerensi ecclesiæ hæreditatem pallii suis successoribus reliquisse. Quicquid sit de hoc, S. Gregorius certe multam Pallii mentionem facit in Epistolis lib. 1. Epist. 30. & 39. lib. 6. Epistol. 23. lib. 7. Epist. 126. lib. 4. Epist. 54. lib. 12. Epistol. 42. lib. 7. Epistol. 112. & Epistol. 5. lib. 4. Epistol. 14. & 15. lib. 7. Epist. 129. Et post Gregorium ceteri, qui de Diuinis officiis tractauerunt: meminerunt Aleuinus, Rabanus, Rupertus, Innocentius. Et Auctor ille rituum ecclesiasticorum, Sanctæ Romanæ ecclesiæ, supradictus tradit, pallium peti hac verborum formula: Ego N. electus Ecclesiæ N. instantor, instantius, instantissime peto mihi tradi, & assignari pallium de corpore Sancti Petri sumptum: in quo est plenitudo Pontificalis officii. Vnde in c. significasti, de elect. dicitur pallium à corpore B. Petri assumptum, ita vt cum id Romanus Pontifex alicui Archiepiscopo tradit, & confert, dicatur mittere, siue conferre ex corpore B. Petri assumptum, quod, vt Glossa in eo c. explicat, ideo dicitur, quia super altare, vbi corpus B. Petri iacet sepultum, Romani Pontificis auctoritate consecratur: & ex eo altari sumptum ad Archiepiscopos mittitur, vel potius, vt ait Auctor rituum ecclesiasticorum loco citato, quia pallia consecrata ad Basilicam Principis Apostolorum deferuntur, & ponuntur per Canonicos super corpora Petri, & Pauli Apostolorum sub altari maiore; vbi factis vigiliis illa per noctem dimittunt, deinde restitunt Subdiaconis, qui ea in loco honeste, & commode conseruant. Hæc ille.

Secundo queritur, Quænam sit formula, qua pallium Archiepiscopi confertur? Respondeo Glossam c. Ad honorem, de Auctor. & vsu Pallii, hanc esse: Ad honorem Dei omnipotentis, & B. Mariæ Virginis, & B. Petri, & Pauli Apostolorum, & Domini Pape & N. Pape Ecclesiæ Romanæ, & Ecclesiæ N. tibi commissa, tradimus tibi N. pallium de corpore B. Petri sumptum in plenitudinem Pontificalis dignitatis, vt utaris eo intra Ecclesiæ tuam certis diebus, qui exprimuntur in Priuilegio Ecclesiæ tuæ concessis à Romana Ecclesiæ.

Quæres, Quinam sint illi dies? Respondeo, cum eadem Glossa *ibidem*, sic dicente: Hi sunt, Natiuitas Domini, festiuitas S. Ioannis Euangelistæ, & S. Stephani protomartyris. Circumcisio Domini, Epiphania, Dominica in ramis Palmari, Feria 5. in Cæna Domini, & festiuitas in sabbato sancto, & in tribus diebus Resurrectionis Dominicæ, & Pentecostes solemnitas S. Ioan. Bapt. & omnium Apostolorum, & solennitas in tribus festiuitatibus B. Mariæ Virg. *Ep. in commemoratione omnium Sanctorum, in*

Dedica-

Dedicatione Ecclesiarum, & principalibus festiuitatibus Ecclesie tue, in ordinationibus Clericorum, & in consecrationibus Episcoporum, & in die anniuersario tue consecrationis. Hac Glossa.

Tertio queritur, Intra quot menses Archiepiscopus pallium petere iure cogatur? Respondeo, intra tres menses à die consecrationis, vel confirmationis, vel institutionis, vel collationis, si ante non fuerat consecratus, nisi iustam impedimentum obstat. *c. Quoniam. dist. 10.* Et debet illud obnixè, & totis viribus petere. *c. Prisca eadem distinctione:* ac petens debet iureiurando promittere, se Romano Pontifici obediturum. *c. Operatum ead. dist. 10.* Idem iureiurando promittit se Fidem Catholicam, & Romanam, ac Catholicæ Ecclesiæ unitatem, pacem, & concordiam seruaturum. *c. Significasti, de elect.* Si roges, An Episcopis palliū aliquando conferatur? Respondeo, cum Hostiensis, in sum. tit. de auctor. & usu pallii. §. 3. peculiari Romani Pontificis beneficio quibusdam Episcopis tradi, nimirum, Hostiensis in ostiis Tyberis fluiti, Papiensis in Longobardia, Lucens in Tuscia, Rambergensis in Germania, & ut habetur in c. Cum in iuuentute, de presumpcio. Quinque ecclesiensis in Hungaria.

Quarto queritur, A quonam pallium petere debet Archiepiscopus? Respondeo, olim, ut constat ex c. Antiqua de Priuil. Archiepiscopus magnis illis quatuor Patriarchis subiectos, Constantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, Hierosolymitano, palliū petere consueuit à suo Patriarcha. Sic enim dicitur de illis Patriarchis: *Licenter & ipsi suis Suffraganeis pallium largiantur pro se recipientes professionem Canonica, & pro Romana Ecclesia sponsonem obedientie ab eisdem.* Nunc vero Archiepiscopus pallium Romani Pontificis beneficio, & auctoritate confertur.

Quinto queritur, An Archiepiscopus ante palliū acceptū, posse iure ea munera obire, & exequi, quæ sunt potestatis ordinis, vel iurisdictionis? Respondeo, in primis nō posse Archiepiscopus se nominare. *c. Nisi. De auctor. & usu pallii:* nec posse conuocare Conciliū, nec chrisma cōficere, nec dedicare Basilicas, nec ordinare Clericos, nec Episcopos consecrare. *c. Quod sicut, §. Præterea, de Elect.* Ex quo fit, ut non plenam iurisdictionis, nec Ordinis potestatem habeat. Vnde in c. 1. de auctoritate & usu pallii dicitur, cum pallio plenam Pontificiam potestatem conferri.

Obijcies id, quod habetur in c. Suffraganeis de elect. ubi legitur, mandato Metropolitanī post confirmationē Electionis suæ, etiam si pallium non receperit, licere Suffraganeis electū, qui ad ipsius Metropolitanī iurisdictionem pertinet, consecrare, quod petendū est, ac si diceretur: Metropolitanus confirmatus ante pallium acceptū, potest aliis Episcopis committere, ut suū Suffraganeū consecrent, & ordinent. Glossa, cum aliis quibusdam aliquando dicit, constitutionem illam, Suffraganeis, non esse receptā. Cæterum verius est, quod eadē Glossa alibi, Panormitanus, & alii in cap. illo suffraganeis, docuerunt, Archiepiscopū confirmatū, & nondum pallium adeptum, posse aliqua, quæ sunt potestatis iurisdictionis, non tamen omnia, quoniam quæ maiora, & grauiora sunt, in iure non potest, ac proinde non potest per se Conciliū conuocare, ut habetur in c. Quod sicut, §. Præterea, de elect. Potest tamen Episcopis facultate concedere, ut suam Suffraganeam consecrent, ac proinde, ut Clericos facerent, aut dedicent, & consecrent Ecclesias: quia huiusmodi facultatem concedere, est quidē potestatis iurisdictionis, sed non numeratur in his, quæ maiora, & grauiora reputantur. Nequit enim, ait Hostiensis, in sum. tit. de auctor. & usu pallii, quæ sunt potestatis ordinis, Sacramentū confirmationis conferre, virgines consecrare, aut Abbates, publicam, & solemnem penitentiam agentes, Ecclesiæ reconciliare, & cætera, quæ sine Missæ sacrificio non obit. At ea quæ stola tantum indutus exequi & facere solet, potest, ut si calices, & alia huiusmodi vasa consecret, si cæmeteria faceret, ac dedicet. Et similia. Sic Hostiensis in sum. tit. de auctor. & usu pallii, §. Quid sit pallium.

Sexto queritur, An si Archiepiscopus faciat ea, quæ sunt potestatis ordinis ante pallium obentum, rata sint & firma? Respondeo, esse distinguendum: aut antea fuerat consecratus Episcopus, aut secus: Si antea consecratus, & ordinatus non erat, ea irrita sunt, & mania, quoniam, ut supra dictum est, Presbyter ea, quæ sunt potestatis Pontificiæ, præstare non potest, & si præstet, nullus sunt momenti. Si vero consecratus ante iam fuerat, peccat quidē contra Canones & iura, obeundo, quæ sunt potestatis ordinis, facta tamen ab ipso subsisterent; ut si Clericos consecraret, Chrisma conficiat, pueros baptismate reuocatos confirmet: hæc enim a potestate ordinis vim suam, & firmitatem accipiunt.

Quætes, An Archiepiscopus ante pallium receptum, obeundo munera Archiepiscopalis potestatis, aliquam iuris pœnam contrahat? Respondeo, nullam; at persequentiam potest ab officio, & ministerio remoueri, aut aliam mitioni pœna puniri.

Septimo queritur, An iure possit uti palliū extra Ecclesiam suam? Respondeo, in c. 1. de Auctor. & usu pallii factum esse, ut extra Ecclesiam suam pallio non utatur. Ecclesiæ vero nomine, ut ibi dicitur, intelliguntur omnes Ecclesiæ Prouinciæ, ipsius diuioni ac potestati subiectæ. potest igitur in huiusmodi Ecclesiis uti pallio intra Missarū solemniam; extra Ecclesiam vero non potest. ut in publicis supplicationibus, in confessu, in comitiis.

Octauo queritur, An Archiepiscopus possit suum pallium alteri commodato dare, ut si det alteri Archiepiscopo facultatem, ut in suis Ecclesiis soleat ritu rem diuinā faciat? Respondeo, non posse. sic enim habetur in cap. Ad hoc, de auctor. & usu pallii. Quoniam Pallii usus uti persona priuilegium, ac proinde ad alium non transit: ob eam causam iure est constitutum, ut Archiepiscopus suo pallio indutus sepeliatur, ca. 1. de auctoritate & usu pallii. quod si Archiepiscopus ad aliam sedem Superioris auctoritate transferit; secum etiam pallium, quod in priori Ecclesia acceperat, transferret, ac nouum accipit, & cum utroque sepelitur, teste Panorm. in cap. ad hoc, supra citato.

Nono queritur, An Archiepiscopus iurisdictionem habeat ordinariam in suæ diuionis Episcopos, & ipsorum Clericos? Respondeo, Archiepiscopus in diocesi cui præest, habere iurisdictionem Episcopalem; in prouincia vero, in qua habet Episcopos sibi subiectos, iurisdictionem Archiepiscopalem. Abbas in c. Quanto e. Pastoralis, de offi. iud. ordinis. ex quo fit, ut amplioiorem iurisdictionem in subiectos Episcopos habeat, quam in Clericos, & Laicos, qui sunt ipsorum Episcoporum potestati subiecti. nam subiectorum Episcoporum crimina, ordinaria potestate cognoscit, ac iudicat; at cæterorum non nisi extraordinaria potestate. *c. Pastoralis, supra citato.*

Quætes, quæ crimina suæ diuionis Episcoporum cognoscit, & iudicat Archiepiscopus? Respondeo, plurima, quæ enumerat Glossa in c. Pastoralis prædicto. & in cap. Conquestus 9. q. 1. quæ statim recensebo, quæstione proxime sequenti, nisi sint Romano Pontifici reuerata; quale etiam est hæreticis, Concilium Tridentinum sess. 24. c. 5. Quamuis autem Archiepiscopus in Episcopos subiectos ob crimina, quæ admiserunt, possit pœnis debitis animaduertere; eos tamen ab officio, & ministerio, nequaquam remouere potest: id enim genus pœnæ solus Romanus Pontifex imponit. Quare clericus, vel laicus, si quid habet contra Episcopum iurum, id iure deferat ad Archiepiscopum, & coram eo causam agit suam.

Potest item Archiepiscopus Episcopos quibusdam in causis citare. ac Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 6. sic decernit: Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponendus, sine priuandus veniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, ut personaliter compareat, nequaquam citetur, vel monatur.

Absoluit etiam Archiepiscopus subditos Suffraganeorum suorum, dum visitat prouinciā. *ca. perpetuo de cens. in sexto & ibi Dom.* vel cum causa ad eum per appellationem

deoluta est, vel in casibus sibi specialiter permittis, de quibus statim *questioni sequenti* dicam. Alias eos nec excommunicare, siue ligare, nec absolueri potest. *Dominicus loco citato. Silu. in verbo Archiepiscopus. q. 5.* Insuper Archiepiscopus si in erectione, & conseruatione Seminarij Clericorum negligens fuerit suffraganei Episcopi, & suam portionem soluere detrectauerit, potest eos acriter corripere, & ad id seruandum cogere, & ad alia, quæ habet Concilium Trid. *sess. 23. cap. 18.* Si Vicarij ab Episcopo constituti in suo munere obeundo; impune delinquant; Archiepiscopus tanquam ordinarius punit, vt Episcopi negligentiam supplicat: At Ecclesiam Episcopo viduatam non visitat ipse, nec Visitatorem in ea constituit, vt *dicam quæst. 13.* quia tunc iurisdictioni Episcopi, ad Canonicorum Collegium transfertur. Non potest Archiepiscopus in locis Episcoporum potestati subiectis tribunal erigere, vel habere, nisi expulso ipsorum consensu. Debet Episcopus subiectis appellationem ad Archiepiscopum interpositam admittere. at si Archiepiscopus in locis Episcopo subiectis delinquit, ipsius Episcopi iurisdictioni subiicitur: ita violatione delicti agere in eum potest, *ex sap. vlt. de foro compet. iure cogit. Prouinciale Concilium Archiepiscopus non consulto, imo etiam inuito Primatè, & in eo nominat, designat, & eligit reles idoneos, & veluti Synodicos, qui ad futurum Concilium deferant, quæ emendatione, & correctione digna iudicauerint. Aboler, & abrogat malas consuetudines, si quas inuictas esse nouerit in subiectorum Episcoporum dioceses: Dum tranfit per ipsorum loca etiam exempta, & libera, aut dum ad ea diuerfis, quamuis nec visitat, nec vltimus dicat: ante se insignia Archiepiscopi deferendi ius, & potestatem habet, veluti Crucis argenteæ signum; & solemnè ritu, & cæremonia manu in Crucis formam ducta populo bene precatur: & in eisdem suæ prouincie locis, etiam exemptis rem diuinam priuato, aut Pontificio more publico facit, aut conuocatur, si velit, aut sacrum coram se fieri iubet, abluerit tamen Pontificio solemnè, hac ritum habentur in *Ordm. Archiepiscopo, de priuileg.**

Idem præcipit Ecclesiarum Rectoribus, & Episcopis subiectis, vt in suis Parochijs, vel temporis verbum diuinum annuntient, vel annuntiandum diligenter curent. Iure visitati ipsorum dioceses. A in Concilio Trident. *sess. 23. cap. 11.* Prohibetur eas visitare, nisi postquam suam diocesim plenè visitauerit, & nisi in causa Concilij Prouincialis auctoritate concessa. Dum autem iure visitat, potest exigere, & accipere impensas, quas in visitando facit, quæ procuraciones dicuntur: eos qui sunt in cura, & potestate Episcoporum sibi subiectorum, in viroque foro absolueri potest a peccatis & censuris sibi iure permittis; & hæc potestatem potest alteri delegare, quia eam, vt Ordinarius habet.

Decimo quæritur, Quas causas iure communi Archiepiscopus cognoscere, & iudicare possit eorum, qui sunt Suffraganeis suæ diocesis Episcopis subiecti: Respondeo, cum *Glossa in c. pastoralis. in verb. exceptis quibusdam, de offic. iudicis ordin. in primis* eas, quæ iure appellationis, vel deuolutionis ad eum pertinet. *c. 1. de offi. Legati, c. 1. Duo. de offi. iud. ord.* Deinde quando subiectus Episcopi Suffraganei ratione delicti parrati in diocesi Archiepiscopi, vel ratione prædij, domicilij, vel beneficij Ecclesiasticum in Archiepiscopi diocesi constituit; vel ratione contractus ibidem facti ipsi Archiepiscopo subiicitur, *c. vlt. de foro compet. c. cap. Placuit. 6. q. 3.* Item cum subditus Episcopi suffraganei quamuis ab Archiepiscopo absolutus parere Episcopo iusta præcipiente recusat, *c. Ad reprimendum, de offi. iud. ordin.* Item si sit causa criminalis inter Episcopum & Clericum suum, quia deferri debet ad Synodum in qua præest Archiepiscopus. *c. 1. 6. q. 1.* in super cum Clerici Episcopi suffraganei in diuinis officijs violant consuetudinem Ecclesie Metropolitanæ, *cap. de his. dist. 11.* quod Hosti. & Panorm. restringunt, nisi Ecclesie prouincie specialis consuetudine vterentur, *argu. ex c. de consec. dist. 3.*

c. Glof. cap. 1. de sum. Trin. in 6. Præterea si subditus clericus contra suum Episcopum causam ciuilem agat, *c. si clericus 12. qu. 50.*

Quæres; an causa ad Archiepiscopum pertineat ob id præcite, qui d Episcopus negligenter se gerat in ijs, quæ facere debet? Respondeo, cum Abbate in *c. ex frequentibus, de instit. vbi generaliter ait: sola negligentia Episcopi deseritur iurisdictioni ad Archiepiscopum. & Glossa in c. Rom. de supplea. neglig. pralat. dicit: in negligentia Episcopi, Archiepiscopus supplet vicem eius. c. simus. 9. q. 3.* non autè in delictis, quod Panor. loco citato intelligit sic: *Delicta nisi notoria sint, ad Archiepiscopum iure non deseruntur ob solam Episcopi negligentiam.*

Vndecimo quæritur, an iure appellationis, vel deuolutionis, sede Episcopi vacante, ad Archiepiscopum pertineat clericos idoneos instituere, & prædicare in ecclesijs? Respondeo minime, nisi cum ecclesie idoneos clericos non habent; nec clericorum Collegium eos præficiendos curat, *cap. Non licent, 12. quæst. 2.* Deinde, cum euidenter constat, sententiam ab episcopo latam iniquam esse; iure appellationis causa ad Archiepiscopum deferretur.

Duodecimo quæritur, an ob solum episcopi obitum archiepiscopus ipsius vices suppleat? Respondeo, minime, quia id facit Canonicorum Collegium, *c. si Episcopus, c. c. Ecclesia, de supplea. neglig. Pralat. in 6.* Idem iuris est, quando episcopus est vinculo excommunicationis obstrictus. *c. Romanus eodem tit. in 6. c. Quia diuersitatem de concess. præb. vel quando a Paganis, vel Schismaticis, vel alijs Christiani nominis hostibus captus. c. prædicto. si Episcopus.* Idem quoque iuris est, quando episcopus in amenitiam perpetuam incidit, aut alium mortuum perpetuum contraxerit: tunc enim nec Archiepiscopus supplet eius vices, nec alius episcopus ecclesie præficitur, sed vel Collegij Canonicorum, vel Romani Pontificis auctoritate ei datur Adiutor: sicut etiam datur, quando idoneam litterarum scientiam non habet.

Decimo tertio quæritur, An sede episcopi vacua, ei Archiepiscopus Visitatorem dare queat? Respondeo, minime: quia hoc etiam ius ad Collegium Canonicorum transfertur: nisi forte ipsum Collegium spiritualia aut temporalia negligenter, aut male administrat: tunc enim eo vocato, & causa cognita, idoneum Visitatorem designat, *c. Ecclesia de supplea. neglig. Pralat. in 6.*

Decimo quarto quæritur, an Archiepiscopus possit absolueri excommunicatos a subditis Suffraganeorum? De hac re agit in *c. Venerabilibus, de sent. excom. in 6.* Vbi primum dicitur, Archiepiscopum non posse absolueri excommunicatos ab Archidiaconis, vel alijs subditis Suffraganeorum suorum, cum nec excommunicatum, nec excommunicatorum sit iudex, possit tamen absolueri excommunicatos ab ipsis Suffraganeis, vel eorum Officialibus, cum à litigantibus ad eum fuerit appellatum. Secundo dicitur: *Archiepiscopus, vel eius Officialis excommunicatos à Suffraganeis, semper antequam audire causam incipiant, in casibus, in quibus eum iurisdictioni competet, iuxta Ecclesia formam debet, vel potente parte litigante, vel ex officio suo, absolueri, vt potest si post definitiuam sententiam fuerit excommunicatio promulgata, & ad eos fuerit appellatum, nisi dicatur excommunicatus ob manifestam offensam, vel contumaciam etiam præsumptam, videlicet, quia cum ad præfixo sibi die non comparuit: tunc enim non absoluitur nisi exhibitâ satisfactione.* Tertio dicitur: *si fuerit appellatum ex legitima vel probabili causa ad Archiepiscopum, vel eius Officialem, & post huiusmodi appellationem fuerit quis excommunicatus à Suffraganeis, non statim archiepiscopus pronunciare debet, excommunicationem fuisse irritam; sed ad cautelam relaxare potest, antequam incipiat causam audire.* Quarto dicitur: *Si certo consiterit excommunicationis sententiam esse iustam, tunc archiepiscopus, vel eius Officialis excommunicatum, nisi mora periculum affuerat, ad excommunicatorem remittere debet, nec potest eum absolueri, nisi excommunicator admonitus, absolutionis beneficii*

illi impendere recuset malitiosa: Si vero confiteri excommunicationis sententiam esse iniustam, tunc excommunicatus non est remittendus ad excommunicatorem, sed sine ulla difficultate mox absolendus. Si dubitetur, utrum iniusta sit an iusta excommunicatio, tunc Archiepiscopus, vel eius Officialis potest relaxare; quamvis honestius aget si remiserit ad excommunicatorem: valet tamen relaxatio, vel absolutio, quando Archiepiscopus est iudex, etiamsi non remiserit. Hæc in eo capite. Si autem litigans non appellauit, sed superiorem per simplicem querelam adiit, tunc Glossa in c. per suas, de senten. excom. ait, esse remittendum ad inferiorem, vt ab eo absolueretur, quem si nolit malitiose inferior absolueret, illum absoluet Archiepiscopus, vel eius Officialis. c. ad reprimendam, de offic. iud. ordin. item si periculum esset in mora, tunc etiam Archiepiscopus absoluet. ca. sacro de sent. excom. nec si remittat ad inferiorem, ex mora periculum creetur. Item si euidenter constiterit sententiam excommunicationis iniustam esse, declarare potest Archiepiscopus subditum Suffraganei esse ab ipso Suffraganeo contra ius excommunicatione ligatum, quamuis ad eum non appellauerit, c. sollicitudinem de appell. Hæc ex Glossa. Insuper, si excommunicatus deponat apud Archiepiscopum, vel eius Officialem de Suffraganeo querelam pro iniusta excommunicatione, vt imponatur ei poena, & satisfiat ipsi de eo, quod sua interest, audire eum debet Archiepiscopus: secus autem si conqueratur de Suffraganeo, vt relaxetur huiusmodi sententia contra se ab eo, pro alio promulgata: quoniam tueri hanc causam non ad ipsum Suffraganeum, sed ad eum, pro quo est sententia lata, spectat. At si Suffraganeus, vel extra iudicium pro defensione sui iuris, vel etiam in iudicio ex suo officio procedens, videlicet inquirendo, vel simile quid agendo aliquem excommunicet, in hoc casu conueniendus est ipse Suffraganeus coram Archiepiscopo, vel eius Officiali, quia ipsius interest defendere causam suam. Sic in c. Venerabilibus de sens. excomm. in sexto.

CAP. XXXV.

De Primatibus, & Patriarchis, & eorum potestate.

Primo quaeritur, an Patriarchæ sint ab Archiepiscopis Canonico iure distincti? Respondeo, eos distinguere est enim Patriarcha Archiepiscopo iurisdictione superior: nam sicut Episcopus vni tantum ciuitati, Archiepiscopus vero vni Prouinciæ, quæ multas ciuitates, quarum singuli sunt Episcopi complectitur, præsidet: sic Patriarcha multis Prouincijs præficiatur, ac proinde non solum in Episcopos, sed etiam in Archiepiscopos potestatem habet. Quæres, an Patriarcha ab Archiepiscopo differat iure diuino, an Canonico? Respondeo, diuino iure minime differre, quoniam in omni Ordinis potestate, cum eo conuenit, nec est eo superior nisi auctoritate iurisdictionis tantummodo; ac potestas Ordinis diuini iuris est à Christo Domino instituta, & iurisdictionis potestas Ecclesiastici iuris est, à Romano Pontifice datur atque confertur, ac proinde ex toto ab eo aufertur, vel ex parte minuitur iuris de causis.

Secundo quaeritur, an Patriarcha sit idem qui Primas? Profecto iuxta id, quod habetur in cap. Clericis dist. 21. & in cap. Vrbes, dist. 80. & c. Nulli. & cap. Prouinciæ dist. 99. ijdem prorsus sunt Primates qui Patriarchæ: nisi quod frequentius apud Latinos Primates dicuntur, qui apud Græcos vocantur Patriarchæ. At vsus obtinuit, vt quatuor, præter Romanum Pontificem, præcipui Patriarchæ nominentur; scilicet Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, & Constantinopolitanus, ca. Antiqua, de Priuil. c. Sacrosancta c. Renouantes. C. Definimus, dist. 22. Cæteri vero minorum gentium Patriarchæ, aut Primates dicuntur, aut minores Patriarchæ; de quibus dicemus singularim.

Tertio quaeritur, Quanam ad Patriarchæ creationem sint necessaria? Respondeo, distinguendum esse. Aut qui eligitur Patriarcha, ante fuerat episcopus consecratus, aut non fuerat. Si primum, nulla est consecratio necessaria; sed tantum nominatio, designatio, postulatio, electio, & confirmatio, vel sola collatio, vt vocatur à Romano Pontifice facta. Si secundo, necessaria est, præter electionem & confirmationem, consecratio. nam Patriarcha, duplici est præditus potestate, videlicet iurisdictionis, & Ordinis: hæc datur, & accipitur per consecrationem, illa extra consecrationem confertur, ex S. Thom. 2. 2. qu. 39. art. 3.

Quarto quaeritur, An pallium sit etiam Patriarchatum insigne? Respondeo, esse insigne: sicut enim Archiepiscopis datur, sic etiam Patriarchis siue Primatibus, quare idem iuris est de pallio Patriarchatum, quod de pallio Archiepiscoporum, ijs exceptis, quæ inferius postea dicentur.

Quinto quaeritur, Quot & qui fuerint ab antiquo tempore Patriarchæ? Respondeo, præter Romanum Pontificem, præcipuos fuisse quatuor, Constantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, Hierosolymitanum, cap. Antiqua, de Priuil. c. Sancta. c. Renouantes. c. Definimus, dist. 22. Porro Constantinopolitano Patriarchæ subiectæ fuerunt omnes Prouinciæ Græciæ, Attica scilicet, Thracia, Corinthus, Peloponnesus, Creta, Macedonia, Epirus, Mysia superior, & inferior: quæ Prouinciæ postea dictæ sunt Seruia & Bulgaria; item Dacia, nunc vulgo Valachia; item Pontus Euxinus, Neocæsarea, postea vulgariter sermone dicta Trapezounta, & vicinæ Prouinciæ. Item Asia minor, in qua sunt Bithynia, Paphlagonia, Galatia, Cappadocia, Pamphylia, Lycia, Caria, Ionia, Doris, Eolia, Lycæonia, & aliæ multæ. Quibus deinde accesserunt aliæ Prouinciæ, prout fuerunt ad Christi fidem, & religionem conuerse, Mosconia, Russia, & aliæ vltra Pannoniam sitæ. In his Prouincijs (paucis exceptis) Patriarcha Constantinopolitanus, Episcopus, & Archiepiscopus, & alios dignitate Ecclesiastica præditos constituerebat, præficierebat, vel confirmabat electos, vt nunc etiam Patriarcha, quamquam Schismaticus, illos constituit, præfici, vel confirmat.

Porro in Prouincijs libro omnium Ecclesiarum, ei subijciuntur viginti Archiepiscopi: in iure vero Orientali lib. 2. ad formam, præsentent ei octoginta Metropolitanos Archiepiscopi, hoc est Primates triginta nouem. Patriarchæ vero Antiocheno subiecta erat altera pars Asiæ, quæ Carmaniam, Armeniam maiorem, & minorem, Lyciam, & Ciliciam continet, & Prouinciæ, Syria, Assyria, Mesopotamia, Media, Parthia, Persia vsque ad Indiam Orientalem. In libro Prouincijs Ecclesiarum subijciuntur ei centum quinquaginta tres Episcopi, Archiepiscopi vero duodecim. Guilelmus Tyrius lib. 14. de bello sacro, cap. 22. scribit, suo tempore fuisse sub Antiocheno Patriarcha tredecim Archiepiscopos, quos ibidem nominat, & multos Episcopos. Patriarchæ Alexandrino obediabant Ægyptus, Lybia, Pentapolis, & aliæ Prouinciæ, quæ ad Tropicum Capricorni pertinent. Patriarchæ Hierosolymitano, parebat tota Palæstina, & triplex Arabia, Deserta scilicet, Petræa, & Felix vsque ad sinum Persicum: Guilelmus Tyrius lib. 14. c. 11. de bello sacro, describit Archiepiscopos, & Episcopos ei subiectos.

Inter Patriarchas præcipuus connumerabatur etiam summus Romanus Pontifex, cui tanquam Patriarchæ subiectæ erant Occidentis Prouinciæ & insulæ multæ in Mediterraneo mari, ad Occidentem sitæ, tota Italia cum Sicilia, Corsica, & Sardinia, Gallia quoque tota cum insulis Anglia, Scotia, & Hybernia; Hispania cum septem insulis Fortunatis, & Balearibus, Maiorica, & Minorica; tota Germania inferior, & superior, Dalmatia, & Illyricum, ac postea accesserunt regna Daniæ, Noruegiæ, & Sueciæ cum insulis Scandiæ, Islandiæ, Gotiæ, & cæteræ sub polo Arctico positæ, regnum Bohemiæ, & Poloniæ, cum Liuania, Lituania, & alijs; regnum item Pannoniæ.